

А. Є. Зайкевич (1842–1931), Д. І. Менделєєв (1834–1907), Д. М. Прянишников (1865–1948), К. А. Тимірязев (1843–1920), М. М. Тулайков (1875–1938), С. М. Усов (1796–1859) та ін.

Дослідження останніх 20-ти років певною мірою розширили сучасне загальне розуміння сівозміни та класифікацію цих систем, що свідчить про багатогранність його сприйняття науковцями в залежності від вектора основного наукового дослідження.

Більшість дослідників, Гадзало Я. М., Цвей Я. П., Літвінов Д. В. та інші, надають перевагу запровадження у сівозмінах сидеративного і зайнятого пару. Такі моделі сівозмін забезпечують відновленню ресурсів ґрунтової вологи, знижують концентрацію солей у ґрунтовому розчині

та динамізують чисту продуктивність листкового фотосинтезу. Утім, незначна кількість досліджень присвячена аделопатичній взаємодії між рослинами та антибіозу між мікроорганізмами. Адже інтерференція організмів в ценозах є важливим стабілізуючим фактором, що здійснює обмін речовин і енергії, регулює температуру ґрунту, а також захист ґрунту від акумуляції радіації.

Тому дослідження на моделювання сівозмін, з урахуванням механізмів аделопатичної взаємодії шляхом прижиттєвих виділень рослин, які зростають разом, та післядії продуктів їх деструкції, котрі впливають на наступні культури сівозміни, формування ґрунтової біоти і виникнення ґрунтовотомі, мають важливе значення.

УДК 631.526.4

Трохимчук А.І., кандидат с.-г. наук, керівник НТП «Генетичні ресурси рослин»
Інститут садівництва НААН України
E-mail: a.trokhymchuk@ukr.net

РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ГЕНОФОНДУ РОСЛИН ІНСТИТУТУ САДІВНИЦТВА НААН ЗА ПЕРІОД 2019-2020 Р.Р.

Мета досліджень виділити перспективні зразки та гібридні форми для формування різних типів колекцій генофонду плодкових, ягідних культур та калістефусу китайського.

Експериментальні дослідження виконували протягом 2019-2020 року в насадженнях яблуні, груші, смородини, суниці, порічки, малини, агрусу та калістефусу китайського розташованих у 17- та і 15 кварталах Інституту садівництва НААН України (Києво-Святошинський район Київської області). Закладання і проведення дослідів, основні обліки і спостереження виконували за «Методикою проведення польових досліджень з плодovими культурами», (1999), «Программой и методикой сортоизучения плодovых, ягодных и орехоплодных культур», «Методикою державного випробування с. – г. культур на придатність до поширення в Україні» (2005). Підготовку до реєстрації колекцій та зразків проводили відповідно до вимог Національного центру генетичних ресурсів рослин України (НЦГРРУ) та інші.

Виділено сорти – носіїв господарсько-цінних ознак плодovих, ягідних та малопоширених культур. Отримали патент №190388 на літній, імунний до парші сорт яблуні ‘Малуша’, а також сорти ‘Паланка’ (№190986) та ‘Дожиця’ (№190985). Одержано свідоцтво (№200541) на сорт груші ‘Китайський ліхтарик’. У суниці садової виділено: ‘Розана київська’, ‘Noneoyo’, ‘Веселка та ЕФ 04-4-18; ‘Перлина’ (ЕФ 04-3-28),

ЕФ 03-7-55, ‘Asia’, ‘Презент’, ‘Атлантида’ та ЕФ 04-3-27. Виданий патент на сорт суниці ‘Перлина’ (№181079) та поданий на реєстрацію зразків до НЦГРРУ. Видані свідоцтва на сорти агрусу ‘Перлінка’ (№200536) та малини ‘Василінка’ свідоцтво (№200592). Зареєстрована спеціальна колекція порічки (свідоцтво № 281), Отримані свідоцтва НЦГРРУ на зразки порічки ‘Виборова’ (№1981) та ‘Ласуня’ (№1982). На сорт калістефусу китайського – ‘Розкішна’ (№190030) та ‘Княгиня’ (№190738) оформлені патенти. На зразки обліпихи крушиноподібної ‘Адаптивна’ отримали патент №190501 та ‘Особлива’ №190502. Подана на реєстрацію до НЦГРРУ робоча колекція обліпихи кількість зразків нараховує 16. Отримали патент на сорт калини ‘Аня’ (№190737) та свідоцтво на сорт калини ‘Уляна’ (№200546). Видані свідоцтва про реєстрацію зразка генофонду на сорти ‘Уляна’ (№1968), ‘Аня’ (№1969), ‘Еліна’ (№1972), ‘Коралова подільська’ (№1970), ‘Ярославна’ (№ 1971). Подані запити на реєстрацію до НЦГРРУ зразків вишні ‘Богуславка’ та ‘Мальва’.

Отже, на 31 грудня 2020 року в інформаційну систему “База паспортних даних” введено 507 одиниць генофонду ІС НААН, в т.ч. яблуні – 187, груші – 36, аличі – 2, черешні – 17, вишні – 16, смородини – 23, порічка – 19, малини – 40, агрусу – 19, суниці – 26, калістефуса – 100, обліпихи – 16, калини – 6. У Подільській ДСС ІС НААН паспортизовано 420 зразків яблуні.